

Senterpartiet i 1994

Taler

Anne Enger Lahnstein

Dato

12 januar 1994

Sted

Hotell Triaden, Lørenskog

Omstendigheter

Stortingsgruppas strategikonferanse

- 1 1993 vil stå i Senterpartiets historie som et merkeår, et historisk gjennombrudd. Vi omtrent tredoblet oppslutningen og kom inn fra alle fylkene. Det som er interessant, som vi ikke var klar over, det er at valgundersøkelsen som Henry Valen og Bernt Aardal har gjennomført, viser at det partiet som faktisk hadde
- 5 størst oppslutning blant ungdom 18-21 år, det var Senterpartiet. Vi var større enn Arbeiderpartiet. Vi hadde altså 23 %, de hadde 22 %. Og blant kvinner i samme alder, så hadde vi 30 %. Og det sier litt om at Senterpartiet har endret velgergrunnlaget sitt ganske betydelig. Vi er blitt et folkeparti. Dette kommer i tillegg til det gjennomslaget vi har hatt i byer og tettbygde strøk, og er
- 10 selvfølgelig med på å prege de planene og det opplegget som vi har lagt for partiet for 1994, og som jeg skal redegjøre litt om. Det er selvfølgelig også noe vi må ha med oss når vi nå fortsetter arbeidet i stortingsgruppa for å markere et helhetlig alternativ til Arbeiderpartiet.
- 15 Vi har lagt en selvstendig linje, og det vil være partiets råd at gruppa følger opp denne linja, slik at vi i økende grad kan fremstå som alternativet til Arbeiderpartiet. Det er det behov for! Det er slik at hovedskillelinjene nå, i de store og avgjørende sakene, faktisk går mellom Arbeiderpartiet og Senterpartiet.
- 20 Jeg husker fra landsmøtet i Skien i 1985, da John Dale, som hadde vært leder i programkomitéen, sa at "det er når vi blir trengt tilbake at vi må rykke fram." Jeg har lyst til å gjenta dette nå, fordi jeg føler at Stortingsgruppa nå har hatt 3 måneder i høst, hvor de har funnet tonen og funnet fram til samarbeidsformer i fraksjonene. Det kan sikkert bli bedre, og gruppa må også tenke på
- 25 arbeidsformen sin. Nå er det på tide å rykke fram, å vise mer igjen i mediene, å ta ansvar for å markere Senterpartiets politikk på alle områder. Nå er det slutt på at vi sitter og venter på hverandre når det gjelder politiske utspill, nå må vi ta

ansvar for å markere Senterpartiets linje framover.

30

Jeg sa at jeg skal redegjøre litt for partiets planer for 1994, og vil i den sammenheng vise til landsstyremøtet i fjor høst. Da trakk vi opp hovedlinjene i det vi hadde tenkt å gjøre. Nå er disse planene mer konkretisert, og vi vet også at vi får en økt partistøtte på 10,8 millioner. Det høres mye ut, men det er et veldig stort ansvar for oss. For det første å ha blitt så store - det stiller mye større krav til oss. Dessuten er det et stort ansvar å bruke disse pengene, bruke denne muligheten på en vettug måte. Vi må handle slik nå, at vi om 2-3 år kan se tilbake og si at den muligheten vi fikk etter valget i 1993, den brukte vi til å bygge partiet, til å bygge et politisk alternativ som vi kan være fornøyd med. Det må være innfallsvinkelen når vi setter oss ned og legger planer.

40

Vi har altså tenkt å bygge videre på et godt organisasjonsapparat. Vi vil bygge partiet nedenfra. Det betyr at vi ikke har tenkt å ansette mange flere "partibyråkrater", selv om vi kunne behøve flere. Vi vil styrke informasjonsarbeidet ganske betydelig, ved at Sentrum, som nå kommer ut 10 ganger i året, skal komme ut 2 ganger i måneden. Det betyr at vår informasjon direkte til våre medlemmer kan bli mye mer dynamisk - for å bruke det uttrykket, og at vi har en direktekanal som også fungerer som et politisk redskap. Det koster ganske mye penger, men vi tror at informasjonssida, den er det vel verdt å satse på. Så er dere kjent med, og mange her skal være med på, arbeidet med det nye prinsippprogrammet som generalsekretær Steinar Ness skal lede. Det arbeidet er jo tenkt lagt opp på en litt spesiell måte, men jeg vil legge vekt på både dette med studiearbeid, på prosessen, og at vi skal ha et durabelig politisk verksted 21.-24. april, hvor vi virkelig skal få denne prosessen i gang. Vi vil jo legge vekt på nytenkning, å få fram nye saker og nye vinklinger.

55

Utredningskapasiteten er for liten i partiet. Det stilles større krav til oss, fordi vi er blitt et større parti. Vi må bli faktisk bedre på flere områder, og vi må bli best på flere områder. Vi har utlyst to engasjementstillinger som utredere. Det betyr at vi i tillegg til 2 ekstra stillinger i partiet har økonomi til å kjøpe tjenester fra eksterne instanser. Det tror jeg er noe som vi skal systematisere og bruke mer bevisst. Det har vi muligheten til i større grad enn vi har gjort tidligere.

60

Jeg sa at vi har gjort et gjennombrudd i ungdomsgruppa, og det betyr jo at Senterungdommen blir svært viktige for oss framover. Særlig i forbindelse med høyskoler og universiteter, hvor vi vet at vi står for svakt. Så Senterungdommen

65

har fått sin økonomi betydelig styrket - de har i grunn fått det de har bedt om. Men når vi gjør det, så er det fordi at vi mener det er riktig å satse på Senterungdommen. Og Senterkvinnene, der har vi også stilt opp med de midlene som de har bedt om. I tillegg vil jeg legge vekt på at vi er nødt til å få til en nominasjon rundt omkring i forbindelse med kommune- og fylkestingsvalgene, som må gjenspeile en bedre kjønnsfordeling enn det vi har i dag. Stortingsgruppa er bra. 14 kvinner av 32, det tilsvarer 43,27 %. Det synes jo jeg er ganske bra. Men vi har altså altfor dårlig representasjon på lokalt nivå, og vi er nødt til å se på hvordan vi kan få gjort det bedre, og også hvordan vi kan ta vare på våre nye medlemmer.

Studiearbeidet vil det bli lagt stor vekt på, det samme gjelder medlemsverving. Vi har en spesiell dugnad rettet inn på Nord-Norge. På landsbasis økte vi med 10,3 %. Ap økte med vel 2 %. Vi økte overalt, Ap gikk tilbake i over 250 kommuner. Ingen hadde vel drømt om at vi økte fra 1 til 6 i de nordligste fylkene. Prosentvis gikk vi fram fra 5 % til 22,5 % i Nord-Norge. Det er jo ganske formidabelt, og vi har lagt opp spesielt til å øke innsatsen i Finnmark. Der er vi enige om at vi har for svak organisasjon. Vi greide bare å stille liste i omtrent halvparten av kommunene ved forrige kommunevalg. Hvis dette Stortingsvalget hadde vært kommunevalg, viser beregningene at vi hadde kommet inn i alle formannskap. Finnmark fylke økte altså fra 1,8 % ved valget i 1989, til 18,6 % i 1993. Det er en kjempeutfordring å skulle ta vare på dette. Dette må vi også se sammen med Aps tilbakegang her, når vi nå legger planene fram mot lokalvalget i 1995.

I forbindelse med lokalvalgene skal vi også utvikle en ordførerkonferanse til høsten, uten at det så langt er satt opp tidsplan for den. Vi skal ha en bykonferanse, og vi skal altså også satse på det administrative på fylkesnivå ved at vi har en konferanse om arbeidsledelse som går på å effektivisere og forbedre arbeidet på fylkesnivå. Vi har så god økonomi at vi har kunnet sette av 2 millioner til valget i 1995, og vi har også kunnet sette av 2,5 millioner til en eventuell folkeavstemning om norsk medlemskap i Den europeiske Union, EU.

Generalsekretær Steinar Ness har sagt at minimumsfaktoren for ethvert parti er politikken og folkene. Vi utvikler politikken hele tida, og vi må også være bevisst på å utvikle folk. Her er Stortingsgruppa helt avgjørende for partiet. Jeg vil bare at dere skal være dere bevisst den veldig viktige rollen dere har for partiet, og den muligheten og sjansen dere nå har som stortingsrepresentanter også i forhold til

hvert enkelt fylke.

110 Når det gjelder arbeidet i Stortinget, er det en ting som har slått meg, nemlig den
forestilling at Senterpartiet enten skal være støtteparti til Arbeiderpartiet, eller så
er vi på sidelinja. Samtidig ser vi nå at Høyre har kjempeproblemer, og da skriver
de samme kommentatorene ofte at "for demokratiets skyld trenger vi et
alternativ, så det må være nytenkning og renessanse nærmest, av Høyre." De kan
jo si og mene hva de vil. Vi må ha selvforståelse og bevisst arbeide for dette med
115 at vi er alternativet, vi er opposisjonspartiet. Det stiller store krav til oss, men det
er faktisk der hovedskillelinjene i norsk politikk går. Og det betyr ikke at vi ikke
skal finne løsninger sammen med Arbeiderpartiet når det er naturlig og riktig ut
fra vårt program, men det betyr at vi ikke kan godta dette at vi enten er
støtteparti eller står på sidelinja. Vi er opposisjonspartiet som tar ansvar og har
120 en helhetlig politisk linje som et alternativ til Regjeringens.

Jeg tenkte jeg skulle gå litt nærmere inn på dette med EU-saken. Nå er brosjyren
fra Europabevegelsen, "Skjønnheten og Udyret" kommet. Ganske morsomme
tegninger, men hvis en ser på hva som er skrevet, så er det ganske ukritisk og
125 slagordpreget, vil jeg si. Det mest provoserende er at man gjentar noe som
Europabevegelsen har vært ute med tidligere, nemlig dette med sjølråderetten, at
det skulle være en trussel mot freden. Man har tidligere sagt at det var Tysklands
sjølråderett som førte til et angrep på Norge. Det er en total misforståelse, det
var jo et anslag mot, og et angrep på vår sjølråderett. Så vi må ikke la oss fange
130 inn av det. Jeg skal ikke gå nærmere inn på den brosjyren, bare si litt om EU-
saken i 1994.

Vi er beredt til å ta folkeavstemming når som helst. Og vi har økonomi til det.
Men jeg tror det er et ganske godt tips at det ikke blir folkeavstemming i dette
135 året. Jeg tror forhandlingene vil ta lengre tid enn man antar, og jeg tror dessuten
at det strategisk er vanskelig for ja-sida å tenke seg at de kan vinne en
folkeavstemming dette året. Men vi er altså beredt til å ta den når den kommer.
Og jeg tror vi skal vinne folkeavstemmingen, selvfølgelig tror jeg det. Men det er
viktig å være klar over, at når folk nå venter på forhandlingsresultatet, så
140 forhandles det ikke om det som er vårt hovedargument for å si nei til
medlemskap i EU, nemlig unionsavtalen. Og det forhandles ikke om de
grunnleggende prinsippene i Maastricht-avtalen. Vi har sett dette med fisk, det
er viktig for mange, men vi har altså sett et utspill fra kommisjonen, og så har vi
fått reaksjoner fra Spania i dag. Vi er dypt uenig med kommisjonens utspill, som

var langt fra godt nok for fiskeriministeren. Så har vi sett at landbruksministeren nå tydeligvis har fått en alliansepartner i den franske landbruksministeren, som går inn for litt lengre overgangsordninger. EF-kommisjonen vil ikke ha overgangsordninger på prissiden. Vi har registrert "kjempegjennomslag" for
150 Stoltenberg i forbindelse med olje. Slik blir det fremstilt, selv om vi ennå ikke har fått teksten på det som skulle være et gjennomslag. Vi tillater oss å tro og antyde, at det gjennomslaget kan det vise seg å være ganske lite hold i.

Det kommer framover nå til å være nervekrig, usikkerhet, spenning og
155 gjennombrudd. Og så skal vi liksom trekkes med i psykologien rundt dette, for å se at nå har vi fått gjennombrudd både her og der, nå må vi virkelig si ja. Husk da, at det grunnleggende er ikke forhandlingstema. Vi får ikke varige unntak for noe. Og råderetten, som for oss har vært avgjørende argumentasjon, den legger de noe helt annet i enn det vi gjør. Det samme gjelder dette såkalte
160 "tilleggsdemokratiet". Gro snakker nå om at vi må med i EF for å få dette "tilleggsdemokratiet". Det er som om innholdet i ordene blir helt omdefinert. "Tilleggsdemokrati", det skal altså være at noen av våre byråkrater skal få innsyn i komitébehandling i EF. Eller at vi skal få med noen ministre i Ministerrådet - det er tilleggsdemokrati for oss.

165 Det er en helt annen tenkning rundt folkestyre og demokrati enn det vi er vant til. For det vi er vant til, det er at vanlige folkevalgte tar beslutninger og står til ansvar overfor folket i valg, for de beslutningene som er fattet. Det som er selve grunntenkningen i vårt folkestyre, det undergraves, synes jeg, når
170 statsministeren tillater seg å kalle EU for et tilleggsdemokrati. Det blir egentlig en meningsløs debatt når man endrer ordenes innhold på den måten. Og det er ikke tilfeldig!

Vi i Senterpartiets ledelse har nå utfordret Arbeiderpartiet til debatt på en rekke
175 sentrale områder. Grunnen til det er selvfølgelig at vi ønsker debatt om innholdet i et EU-medlemskap og konsekvensene for norsk handlefrihet og de store utfordringene vi står overfor. Vi mener at debatten ofte blir for detaljert og går på små nyanser. Det som er viktig for oss nå er å få fram dybden, prinsippene og helhetlige perspektiver. Vi synes en møteserie mellom
180 Arbeiderpartifolk og Senterpartifolk, vil være i god, gammel folkeopplysningstradisjon, og jeg tror at det ute vil være stor interesse for slike møter. Vi har da tillatt oss å skrive et brev til Arbeiderpartiet, hvor vi foreslår et møte mellom statsministeren og meg, som går på den Europeiske Union og

185 folkestyre. Det andre, mellom parlamentarisk leder og partileder Thorbjørn
Jagland og Johan J. Jakobsen, går på sysselsetting. Det tredje, mellom
komitéleder i Utenrikskomitéen, Haakon Blankenborg og John Dale,
omhandler den Europeiske Union og fred. Det fjerde, som går på miljøpolitikk -
den Europeiske Union og miljø -, mellom Thorbjørn Berntsen og Ragnhild
190 Queseth Haarstad. Og det siste, som går på den Europeiske Union og
internasjonal solidaritet, mellom Kari Nordheim Larsen, altså
bistandsministeren, og Marit Arnstad. Ingen kan vel si at dette ikke er sentrale
temaer, at det ikke er relevant, at ikke det vil være interessante debatter i en
folkeopplysningssammenheng. Vi håper, og har bedt om, at disse møtene spres,
195 slik at vi kan få et møte i Nord-Norge om sysselsetting, folkestyre i Midt-Norge,
fred på Sørlandet, miljø på Vestlandet, og så tenkte vi at Universitetet i Oslo
kunne være en fin arena for diskusjon om den Europeiske Union og
internasjonal solidaritet.

200 Vi har registrert at signalene fra Aps ledelse er litt ulike i dag, men at Dag Terje
Andersen ikke har avvist forslaget, og at Thorbjørn Jagland vil drøfte det med
ledelsen. Vi prøvde å få til en debatt mellom statsministeren og meg i
valgkampen. Det møtet ble det aldri noe av. Statsministeren ville ikke diskutere
med Senterpartiets leder! Hun ville bare diskutere med Høyres leder. Det
205 argumentet kan neppe brukes etter at vi ble større enn Høyre ved valget i fjor.
Dessuten er det altså Senterpartiet og Arbeiderpartiet som er
hovedmotstandere, som har den motsatte innfallsvinkel, analyse og
grunnholdning, når det gjelder norsk medlemskap i EU. Jeg synes det blir
ganske spennende å se hva som skjer, men jeg tror vi skal innstille oss på at
210 Arbeiderpartiet sier ja til disse debattene. Det kan bli spennende. Jeg tror folk
stiller opp på møter rundt omkring med disse folka og disse temaene. Det vil jo
også være med på å vise Senterpartiets helhetlige alternativ. For, som jeg har sagt
mange ganger før: Den Europeiske Union, det er ikke noen enkel sak, men et
spørsmål om samfunnssyn og samfunnsstyring.

215 Jeg må også si litt om EØS. Nå har den trådt i kraft, ett år forsinket, men vi har
greid oss bra i 1993. Det ble ikke stengte grenser. Vi eksporterte som før, så hele
1993 er på en måte en god illustrasjon på hvor gode handelsavtaler vi har med
EU og EFTA-landene. Men nå kommer altså EØS II. Den første EØS-avtalen
220 var kjempeomfattende, 1.400 rettsakter. EØS II omfatter 400 rettsakter, og nå
hører vi rykter om at den skal komme til Stortinget i form av en pakke. Vi må
selvfølgelig kreve at hver enkelt rettsakt blir behandlet for seg, men det er ting

225 som tyder på at her skal man si "ja" eller "nei" til hele pakken. I tillegg så vet dere
at EØS-tilhengerne ikke engang har sørget for at det er prosedyrer klare for
hvordan EØS-sakene skal behandles i Stortinget. Det er en EØS-komité hvor vi
har hatt en byråkrat med, og det er de som faktisk vedtar nye EØS-regler, men
Stortinget er den som f  r innsmet, eller ihvertfall bør få innsmet f  r
230 behandlingen i EØS-komitéen. Det er veldig viktig hvordan man legger opp
prosedyrene for å få det til.

Det virker som om Ap ønsker at det er den utvidede utenrikskomité som skal
behandle disse sakene. Det er lite hensiktsmessig, for den utvidede
utenrikskomité er et uhandterlig organ, og dessuten er behandling av sakene der
235 hemmelig. Og hvis det er noe vi i Senterpartiet må sørge for, så er det å få størst
mulig åpenhet om disse spørsmålene. Dessuten er RV og Venstre ikke med der,
og det er viktig for oss at alle partiene er med i en slik komité. Nå endrer ikke
prosedyren i Stortinget v  r holdning til EØS, bare så det er helt klart. Men når et
flertall tross alt har vedtatt EØS-avtalen, så er det viktig at vi har et standpunkt
240 til hvordan dette skal behandles i Stortinget. Og da har vi altså lagt stor vekt på
  penhet, at alle partier er med. Det bør bli en egen komité som konsulteres f  r
behandling i EØS-komitéen, og så at vi f  r behandling av sakene i Stortinget
etter hvert. Dette er en kjempesak, og det illustrer i sannhet det som kalles
tilleggsdemokrati, for her er det snakk om eventuelt bare å få overskriftene på
245 disse sakene på norsk.

Vi må kreve å få bedre innsyn,    få bedre tak i det, og Senterpartiet må gå inn på
hver enkelt rettsakt for å se hva den handler om. Hva Ola og Kari Nordmann
kan få gjort for å påvirke EØS-regelverket slik vi er vant til i et levende
250 folkestyre, det er vanskelig å forestille seg. Det er nå snakk om EØS II, men også
forsåvidt det som kommer etterpå, nemlig en stadig strøm av EØS-regler. Dere
vet at når det gjelder EØS-regelverk, det som hele tida produseres, så er det bare
EU og EU-kommisjonen som har initiativrett til rettsakter og direktiv som skal
gjelde i vårt land. Jeg skal ikke gå inn på de konkrete delene av EØS-avtalen, men
255 jeg tror vi skal ha den innfallsvinkelen, at etterhvert som vi får erfaring med
EØS, så skal vi prøve det opp mot de argumenter som ble brukt for avtalen av
EØS-tilhengerne. For EØS kommer for oss til å bli en prøve på noe av det vi vil
få mer av, om vi blir medlem av EU.

260 Når det gjelder GATT, har jeg registrert at mange har store forventninger om at
Senterpartiets gruppe her endelig skal få noe å bryne seg på. For her er det

265 virkelig ulike syn. Jeg tror ikke det kommer til å skje, så jeg tror de blir skuffet
igjen. Men vi må tenke konstruktivt, og i Senterpartiet har vi hele tiden sagt at vi
ønsker et regelverk for internasjonal handel. Vi uttalte oss faktisk om det så sent
som i august i 1993, hvor vi pekte på miljø, fordelingshensyn, råderetten og
muligheten for å sikre egenproduksjon og arbeidstakers rettigheter. Ja, vi pekte
270 på ILOs (Den internasjonale arbeidstakerorganisasjonen) grunnregler for arbeid
og arbeidsforhold. For vi ønsker et regelverk for internasjonal handel. Men jeg
tror vi alle sammen er enige om at den avtalen som vi nå har hørt om - jeg er
sikker på at ingen her har lest avtalen - nemlig Uruguay-runden, at det er en
dårlig avtale. Jeg har fått den på engelsk, Magnhild har tenkt å spørre om når
den kommer på norsk. Prosedyren og behandlingen av GATT-avtalen er at
Regjeringen på et møte i april eventuelt skal godkjenne den, så får vi den til
275 ratifisering i Stortinget, antakelig en gang utpå høsten.

Jeg tror altså at det er riktig av oss i Senterpartiet å bruke noe tid på GATT-
avtalen, fordi det er så viktig med internasjonalt regelverk for handel. Vi er
opptatt av å få inn miljø, sysselsetting, arbeidstakers rettigheter, internasjonal
280 solidaritet, hensynet til den tredje verden, inn i et internasjonalt regelverk for
handel. Og spørsmålet er hvordan, og det er det vi må drøfte, hvilket innhold vi
vil ha, og hvordan vi best kan bidra til å fremme disse interesser. Så
konklusjonen når det gjelder GATT - som jo er, etter min mening, det eneste
redskapet som man nå ser internasjonalt for et regelverk for internasjonal handel
285 - hvordan kan vi greie å påvirke det? Jeg har sagt, og det har jeg gjentatt mange
ganger, at jeg vil ikke anbefale at vi melder Norge ut av GATT.

Spørsmålet er, hvordan forholder vi oss til den GATT-avtalen det nå er snakk
om, og hvilke alternativer finnes? Det tror jeg altså at vi i Senterpartiet skal
290 tillate oss å bruke mer tid på å drøfte, og at vi skal bruke denne tida
konstruktivt. Jeg er overbevist om at i debatten om internasjonalt regelverk for
handel, der er vi tidlig ute. Jeg er overbevist om at flere etterhvert kommer til å
tenke de samme tankene som vi tenker nå, både her hjemme og i internasjonal
sammenheng. Jeg er ganske fornøyd jeg, med å kunne lede et parti som er i
295 forkant av en politisk utvikling og tenkning, fordi det konseptet som går på
uhemmet frihandel, det har ikke framtida for seg, det er rett og slett ikke svaret
på de utfordringer vi står overfor.

Jeg har lyst til å bruke denne anledningen til å kreve at Regjeringen skjerper
300 verdiprofilen sin. Det er først og fremst knyttet til meldinger og debatt om det

såkalt "perfekte menneske" og den kunnskapen vi får om hva som skjer i kjølvannet av den teknologiske utviklingen. Vi er rett og slett nødt til å si ifra, for her er perspektivene skremmende. Media har tatt opp bl.a. systematisk utrenskning av sjuke fostre på Kypros. Det vil si at man har programmer for å utrydde mongoloisme ved abort. Vi kjenner til tvangssterilisering av mennesker med arvelige sykdommer i Kina. Man ønsker "å heve standarden" på mennesker. Dette avslører et menneskesyn som Senterpartiet på det sterkeste tar avstand fra. Når det gjelder hva som skjer i vårt eget land, så er sikkerheten for det rett og slett knyttet til noe så diffust som moralsk standard. Vi har nemlig teknologi og kunnskap nok til å foreta slik menneskesortering også i vårt eget land. Derfor er det så viktig at vi fremhever menneskeverdets ukrenkelighet og at vi sikrer et lovverk som ivaretar dette. I fjor behandlet Stortinget bioteknologimeldingen fra Regjeringen. Der kom vårt syn klart fram, og igjen var det faktisk slik at i mange av de viktigste spørsmålene sto Senterpartiet sammen med Krf og SV, mens Høyre igjen støttet Arbeiderpartiet i en mer liberal retning. De funksjonshemmedes organisasjoner sa i fra i forbindelse med behandlingen av bioteknologimeldinga, at vi ikke kan ha sortering av mennesker. Og ingen mennesker har hverken rett eller forutsetning til å vurdere kvaliteten på andre. Nå protesterer altså disse organisasjonene igjen. Det er nemlig slik som vi har sagt, at hvis man skal begynne å sortere mennesker etter kvaliteter, så påvirker det vårt syn på funksjonshemmede.

Dette er noe av det mest alvorlige vi står overfor. Og i dag sier assisterende generalsekretær Liv Arum i Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon til Vårt Land, at leger ikke skal være herre over liv og død. Hun viser bl.a. til at dette prosjektet på Kypros, som altså er et program for utrydding av Downs syndrom, er et program som også WHO har gitt sin tilslutning til. I Senterpartiets program slår vi fast at vår holdning til etiske konflikter har basis i det kristne synet på menneskeverdet og livets ukrenkelighet, og at et befruktet egg er spiren til et nytt menneskeliv. Vi må, etter min mening, kreve at Regjeringen skjerper profilen til disse grunnleggende verdispørsmålene. Og det er to elementer jeg vil fremheve: For det første vil vi sende et brev til Regjeringen og etterlyse den lovmessige oppfølging av Stortingsmeldingen om menneske og bioteknologi. Vi håper dessuten at det nye Stortinget vil være mer restriktivt til disse spørsmålene enn flertallet i det forrige. Uansett er det viktig å få saken til Stortinget, å få lover på plass, for nå finnes det ikke godt nok lovverk på dette området. For det andre må vi be om at Norge tar opp disse verdispørsmålene i internasjonale fora. Vi vil be Regjeringen protestere mot WHO's legitimering av systematisk abortering av

sjuke fostre på Kypros. Dette er spørsmål av grunnleggende verdi for samfunnsutviklingen vår. Jeg mener det er viktig at Senterpartiet går i front og krever at Arbeiderpartiregjeringen skjerper verdiprofilen sin.

345 Ja, så har jeg altså med Stortingsprogrammet. Avslutningsvis vil jeg gjerne at vi igjen skal peke på det. Vi har store forventninger knyttet til oss nå. Vi ønsker å være et forum for nytenkning og kreativitet, og jeg ønsker at det skal blomstre litt. Det er viktig at vi fyller programmet med aktiv og konkret politikk. Samtidig er det dette programmet vi alle sammen bygger på, og vi må spille på
350 lag framover. Takhøyden er viktig. Nå etterlyser man debatt og nytenkning i andre partier, men tilløp til denslags i Senterpartiet, det blir ikke sett helt positivt på, for da kan det skje farlige tanker igjen. Jeg er ganske fornøyd med at det i Senterpartiet finnes folk som vil tenke nytt og sprengre noen grenser, for på den måten å få til politiske prosesser. Dette vil jeg stimulere til. Det betyr altså
355 ikke at vi skal være enige om alt hele tiden, men at vi til syvende og sist må finne en partilinje. Det er viktig.

Det er store forventninger knyttet til oss, og vi kan ikke regne med noe særlig hjelp utenfra. Jeg tror derfor at det er viktig at vi blir enige om vår egen
360 selvforståelse og vår egen rolle, og at vi kjører vårt løp ufortrødent videre, fordi vi tror det er viktig, vi tror det er viktig at Senterpartiet utvikler seg videre til i enda større grad å bli et helhetlig og ansvarlig alternativ til Ap. Jeg kan love dere hardt arbeid i 1994. Det blir et hardt arbeidsår for oss alle sammen, men det er viktig og meningsfylt arbeid vi driver med, og jeg håper at vi kan få et godt og
365 konstruktivt samarbeid som vi har hatt så langt, mellom partiet og Stortingsgruppa. Det er tross alt deler av samme bevegelse. La oss være bevisst på betydningen av partiet, partiapparatet, og kontakten med de tusenvis av medlemmer og velgere som nå har vist oss sin tillit, og som har forventninger til, og krav på, at vi står på og kjemper for det vi er valgt til. Takk for
370 oppmerksomheten.